

N:o 165.

Af herr **Nilson** i Örebro, *angående tillägg till gällande aflöningsreglemente för tjänstemän vid telegrafverket.*

Vid de löneregleringar för statens tjänstemän, som under de senare åren genomförts, har Riksdagen mera än förut varit vanligt haft att taga under öfvervägande åtgärder till minskande af de missförhållanden för enskilda fall, som fastställande af allmänna normer för stora grupper af tjänstepersonal enligt sakens natur måste föra med sig. Sålunda föreskrefs vid fastställande af de nya staterna för telegrafverket, att en stor del af den på ordinarie stat nyuppförda personalen skulle få för beräkning af ålderstilläg tillgodoräkna sig sin föregående tjänstgöring i verket på extra stat. I det förslag till nya stater för postverket, som innevarande Riksdag har att behandla, gör sig en liknande hänsyn till billighetens kraf i ännu vidsträcktare mån gällande, i det förslaget innebär, att icke blott vissa grupper af personalen skola tillgodonjuta en dylik rätt utan att personalen i sin helhet skall sålunda jämnställas, att den skall äga för ålderstillägg beräkna äfven extraordinarietid i verket till den del, som sådan tid varat längre, än som kan anses i allmänhet skälig.

Förslaget synes mig vara uttryck för en riktig tanke och jag anser, att denna tanke äfven hade bort få göra sig gällande vid regleringen af telegrafverkets stater, ehuru jag, när dessa stater år 1907 beslötos, med hänsyn till Riksdagens öfverhopning af arbete och äfven med hänsyn till det mindre lämpliga i att gentemot ett förslag, som i det stora hela är godt, väcka strid om enskildheter, fann mig icke då böra särskildt påkalla Riksdagens öfvervägande af denna fråga.

Då emellertid den enligt min uppfattning riktiga grundsatsen nu

med postverkets stater kommer under Riksdagens pröfning, och då den sedan antagandet af telegrafverkets stater förflutna tiden visat, huru frånvaron af en i detta hänseende rättvisans och billighetens kraf tillgodoseende bestämmelse verkar, har jag ansett tiden vara inne att fästa uppmärksamheten å grundsatsen äfven för telegrafverkets del. Dessutom äro förhållandena sådana, att nämnda grundsats för detta verk har sin största betydelse för 1910 års stater, därefter mindre och mindre för de följande årens; den kommer med andra ord på grund af omständigheterna att väsentligen hafva sin betydelse som en öfvergångsbestämmelse; den, äfven enligt min mening, riktiga grundsatsen, att man icke för snart bör göra ändring i en ny organisation, talar således icke emot en tillämpning af den rättvisa och billighet jag anser mig böra påyrka, utan stöder tvärtom den uppfattningen, att just nu är rätta tiden för frågans upptagande.

Förhållandet är följande. Under början af 1880-talet började telefonen spela en roll här i landet. Huru betydande denna roll skulle blifva och i hvad mån den skulle inverka på telegrafen — om den skulle blifva en stödjande medbroder eller en mördande konkurrent — därom kunde ännu man ej döma. Telefonnäten voro tills vidare endast af lokal betydelse, och det visade sig, att deras roll gentemot telegrafen endast var stödjande: telegrafkorrespondensen ökades väsentligt genom de nya möjligheter till lättare förbindelse med densamma, som telefonen medförde. Det var emellertid att förutse, att telefonens landvinningar skulle blifva allt större, och huru skulle det komma att ställa sig för telegrafen, när telefonen från lokal, blef ett kommunikationsmedel mellan landets olika delar och till och med ett internationellt kommunikationsmedel?

Den dåvarande telegrafstyrelsen måste tillse, att den ökade telegrafkorrespondensen tillfredsställande sköttes. Det var därför nödvändigt att väsentligt öka personalen. Inför framtidens ovisshet vågade man emellertid icke öka statens förpliktelser mot en talrik tjänstemannakår: man ökade därför icke den ordinarie telegrafpersonalen utan antog endast ett alltmera stigande antal extra ordinarier. Och man valde den billigaste personalen: det var kvinnliga extra ordinarie tjänstemän man antog, medan man så mycket som möjligt begränsade antagandet af manlig personal. Huru det kunde gå i framtiden med befordringsmöjligheter visste man ej, men man visste, att den kvinnliga personalen i nödfall kan vidmakthållas utan sådana utsikter, medan sådant ej är möjligt med manlig personal. Försiktigheten var så stor, att för en kvinnlig ordinarie tjänst som blef ledig hade man att välja mellan

extraordinarier med 15 till 20 tjänsteår, medan till lediga manliga tjänster befordrades nyss utexaminerade elever, som sedan hade att utverka sig tjänstledighet för fullgörande af sin värneplikt.

Nedanstående tablå utvisar såväl antalet antagna extra ordinarie telegrafister som antalet befordringar till ordinarie telegrafister (biträdande eller stationsföreståndare) under tioårsperioden 1893—1902:

1893	antogs till extra	29	utnämndes till ordinarie	16
1894	» » »	26	» » »	3
1895	» » »	29	» » »	2
1896	» » »	—	» » »	5
1897	» » »	—	» » »	3
1898	» » »	30	» » »	4
1899	» » »	32	» » »	3
1900	» » »	32	» » »	4
1901	» » »	37	» » »	12
1902	under året »	43	» » »	5
				57
258				

När sedan utvecklingen hunnit så långt, att man med någorlunda säkerhet kunde beräkna framtiden, genomfördes vid 1902 års riksdag en ny stat för telegrafverket. Det visade sig då, att man ej behöfde vara rädd för det stora antalet extraordinarie kvinnliga tjänstemän. Man ökade i ett slag de ordinarie kvinnliga tjänstemännens antal till en rimlig proportion mot antalet extra ordinarie. Senare såväl vid de nya staternas genomförande år 1907 som förut och efteråt har detta antal ytterligare ökats och det existerar för närvarande fullt normala befordringsförhållanden äfven för denna personal.

De, som burit och fortfarande få bära olägenheterna af en gången tids osäkerhetsförhållanden, äro de telegrafister, som under öfvergångstiden inträdde i telegrafverket. Jag har verkställt en undersökning, huru stor den personal är, som blifvit ett oskyldigt offer för konjunkturerna, och har — med reservation för ett och annat oundvikligt misstag — kommit till en siffra af 100 kvinnliga telegrafister, som ännu äro med hänsyn till sin aflöning lidande af dessa konjukturer, om jag utgår ifrån, att en extraordinarietid af sex år bör anses såsom åtminstone tillräcklig. Jag anser mig kunna föreslå, att dessa telegrafister böra få för ernående af ålderstillägg tillgodoräkna sig sin extraordinarie tid utöfver sex år. Ett bifall till detta förslag skulle för 1910 års stat innebära en ökad utgift af 22,350 kronor, men jag anser mig härvid böra erinra, att denna utgift icke är stående utan minskas för hvarje

år för att om några år försvinna. Den personal, som under de ogynnsamma åren, vann inträde i telegrafverket, kommer ju under alla förhållanden, att om ett större eller mindre antal år uppnå den aflöning, som Riksdagen bestämt för telegrafister efter uppnådda fulla ålders-tillägg, och den personal, som efter de kritiska åren intagits i telegrafverket, har vunnit och vinner fortfarande befordran så tidigt, att beräknande af extraordinarietiden för ålderstillägg icke har praktisk betydelse, om man sätter denna tid så högt som jag gjort eller till sex år.

Det är belysande, att om man sätter extraordinarietiden ännu ett trappsteg högre enligt nu gällande stater för telegrafverket, det vill säga till nio år, det dock återstår 59 telegrafister, som med tillgodonjutande af öferskjutande tid skulle hafva att påräkna förbättrad aflöning till ett belopp, som för hela staten år 1910 skulle utgöra en ökning af 13,770 kronor.

Emellertid bör jag nämna, såväl med afseende på denna siffra, som med afseende på förut anförda belopp 22,350 kronor, att det gäller maximisiffror, då det ligger i sakens natur, att jag icke kan känna till eller taga i beräkning de individuella fall, som kunna ligga utanför en rent formel beräkning och betinga, att ålderstillägg oakadt uppnådd tjänsteålder icke böra utgå.

Slutligen anser jag mig böra nämna, att vid telegrafverket, i motsats mot hvad förhållandet är vid postverket och de flesta öfriga statsinstitutioner, pensionsavgifterna beräknas efter försäkringstekniska grunder, så att sen befordran medför betydande stegring af pensionsavgifterna. I följd häraf är det afdrag å aflöningen, som kräfvades för pensionsväsendet, ännu större för de i befodringsafseende sämst ställda än för de i befodringsafseende gynnade, hvilket ytterligare ökar ställningens svårighet för nu afsedda personal. I själfva verket stiger pensionsavgifterna för vissa af dessa sent befodrade telegrafister till en orimligt hög procent af aflöningen, ett förhållande på hvilket emellertid icke nu är skäl att närmare ingå.

Med hänsyn därtill, att anslaget till personalens aflöning är i staterna uppfördt såsom förslagsanslag, torde den jämförelsevis ringa ökning i utgifter, som ett bifall till denna motion skulle föranleda, ej behöfva medföra en ökning i staternas siffror.

På grund af det anförda hemställer jag,

att Riksdagen ville besluta det tillägg till gällande aflöningsreglemente för tjänstemän vid telegrafverket, att i § 4 under 3:o må införas en bestämmelse

att tjänsteman, som före tillträdet af ordinarie tjänst enligt detta aflöningsreglemente i mera än sex kalenderår varit anställd såsom extra ordinarie i motsvarande grad i telegrafverkets tjänst äger tillgodoräkna sig för ålderstillägg dylik tjänstetid utöfver dessa sex år.

Stockholm den 26 januari 1909.

E. A. Nilson.

N:o 166.

Af herr **Lundin**, om tillägg till mom. 7:o) i kungörelsen angående förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner den 4 juni 1908.

Förlidet år antog Riksdagen på Kungl. Maj:ts framställning förändrade grunder för förvaltningen af kronans jordbruksdomäner, och samma år utkom en kungl. förordning i ämnet i öfverensstämmelse med Riksdagens nyssnämnda beslut. Ehuru väl denna nya lagstiftning innebär väsentliga förbättringar på hithörande område, har dock tyvärr genom förbiseende en i förut gällande författning förefintlig brist icke kommit att blifva afhjälpt uti den kungl. kungörelsen af år 1908. I mom. 7:o) sistnämnda kungörelse, hvilket moment särskildt handlar om, huru vid utarrendering af kronan tillhörig jordbruksegendom skall förfaras, finnes nämligen lika litet som förut någon annan inskränkning stadgad med afseende å den tid, då arrendeauktioner må kunna för rättas, än att de gifvetvis böra äga rum under loppet af arrendeperiodens sista år. Denna ofullständighet i lagstiftningen är emellertid af den beskaffenhet och kan leda till sådana betänkliga följder, att jag ansett mig böra på detta sätt fästa Riksdagens uppmärksamhet därå, för att om möjligt rättelse i hithörande missförhållande må kunna ske.